

Životní prostředí – prostředí pro život

Udržitelný rozvoj a památkově chráněná území

Ing.arch.Karel Bařinka

Institut pro udržitelný rozvoj sídel, z.s.

Téma udržitelný rozvoj v památkově chráněných územích (HBA – Historic Built Areas) má určitá specifika vyplývající z podmínek ochrany kulturního dědictví, která je třeba při rozvoji respektovat. Standardní nástroje, jako jsou strategické rozvojové plány a územně plánovací dokumentace nemusí být vždy dostačující pro řešení aktuálních problémů. V rámci projektu BhENEFIT jsme společně s partnery projektu a Městem Mikulov využili nástroj aktivněji podporující udržitelný rozvoj. Metoda tohoto nástroje spočívá v tom, že řeší udržitelný rozvoj ve třech oblastech – environmentální, ekonomické a sociální. V každé z těchto oblastí jsou specifikována klíčová témata udržitelného rozvoje v MPR, na něž se v rámci workshopů na tematických mapách snaží aktéři rozvoje přinést odpověď a konkrétní řešení zohledňující lokální specifika. V případě města Mikulov, např. revitalizaci opuštěného objektu v centru města pro chybějící služby a vybavenost pro obyvatele ve standardu energeticky úsporného objektu s využitím místně dostupných obnovitelných zdrojů energie.

Komplexně se problematikou udržitelného rozvoje v památkově chráněných územích zabýval výše zmíněný projekt BhENEFIT (Built heritage, energy and environmental-friendly integrated tools for the sustainable management of historic urban areas, INTERREG CE), který probíhal od dubna 2017 do února 2020. Na projektu pracovalo 13 partnerů ze 7 zemí CE. Leader partner z Itálie, Město Mantova, přinesl spolu s kolegy z univerzity SPECTRA z Bratislavy a společností Politecnica z Modeny prvotní impulsy pro projekt. IURS, jako jediný přímý partner projektu z ČR, spolupracoval s Městem Mikulov. Záměrem projektu bylo navrhnout a poskytnout veřejné správě účinné nástroje pro efektivní řízení rozvoje v HBA. V každé ze zemí partnera projektu byl vybrán pilotní municipální projekt, na kterém byly nástroje demonstrovány. Potvrdilo se, že přestože jsou v zásadě problémy, se kterými se municipality v zemích partnerů projektu potýkají podobné, legislativní rámec a další okolnosti té které země vyžadují vždy specifický přístup. Města partnerů projektu tak řešila např. podporu znovu využití opuštěných historických areálů v centrech měst, zlepšení infrastruktury pro obyvatele HBA, přiměřený rozvoj turistického ruchu, řešení tepelných ostrovů a opatření reagující na klimatické změny, ale také třeba stálou hrozbu ničivých zemětřesení. Velmi frekventovaným tématem u všech partnerů projektu byla energeticky efektivní opatření v historickém prostředí a využití v místě dostupných obnovitelných zdrojů energie.

V praxi se zároveň ověřila užitečnost těchto mezinárodních projektů, s velmi cennou výměnou zkušeností a přístupů, které mohou do našeho prostředí přinést pozitivní impulzy pro efektivní udržitelný rozvoj.

Aktuálně pandemie covidu-19 potvrdila trend, že je třeba především zajistit kvalitní funkce sídel pro obyvatele. Rozvoj postavený na masovém turistickém ruchu není optimálním řešením. Prioritou, a v historickém prostředí obzvláště, tak musí být vyřešení infrastruktury pro běžný každodenní život ve městě. Infrastruktura pro turistický ruch potom může být jako vedlejší, optimálně variabilní vybavenost.